

Izhaja:

10. in 20. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankirati.

Rokopisi se ne vračajo. Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmondvrste za vsako pot.

MIR.

Vsakemu svoje!

Velja:

za celo leto 1 goldinar, po pošti prejemana 1 gld. 24 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto IX.

V Celovcu 10. marca 1890.

Štev. 5.

Katoliško - politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem.

Pod tem imenom se je ustanovilo dné 5. marca društvo, ki ima veliko pomena za nas koroške Slovence ter bo gotovo mnogo pripomoglo, da se naša reč na bolje obrne. Res, da so tudi do zdaj posamezni rodoljubi vsak v svoji okolici mnogo storili za našo stvar; toda prave organizacije, pravega reda ni bilo: v enej občini se je mnogo storilo, v drugi nič; iz ene občine smo zvedeli, kaj se godi, iz druge nič. Zdaj ne bo več tako. Zdaj bomo imeli politično društvo, kterega odbor bo vse vodil in povsodi vmes posegel, kjer bo pomoči, puka ali dramljenja potreba. Zaupni možje bodo odboru iz vseh krajev poročali, kako stoji z versko in národno stvarjó, s krajnimi potrebami in željami v njih okolici; ob času volitev, ki se nam bližajo tako za deželni, kakor za državni zbor, pa bo društveni odbor dobival zanesljivih poročil iz vseh krajev ter tako vedel, pri čem da je naša národna stvar in kaj mu je ukreniti. V vseh potrebah in nadlogah bo novo društvo koroškim Slovencem kakor zvest prijatelj na strani stalo in jim pomagalo s sovetom in dejanjem. Ako bo odbor svojo nalogo umel in resno spolnoval ter ako bo dobil od strani ljudstva dovolj duševne in gmotne podpore, kar za gotovo upamo in pričakujemo, — potem bo to društvo gotovo blagonosno delovalo.

Zdaj nam je poročati o osnovnem shodu. Vršil se je nad vse pričakovanje sijajno. Take udeležbe se nijsmo nadejali. Prišlo je blizo sto mož, od teh čez 80 posestnikov in kmetov, iz vseh naših slovenskih pokrajin: iz mižiške, podjunske, rožne, zilske doline in iz Celovške okolice. Zborovanju predsednika so izvolili g. dež. poslanca, župnika Gregorja Einspielerja, ki je prišlece pozdravil v jedernatih besedah s tisto domačo zgovornostjo, ki je njemu kakor malokteremu dana. Potem so se v živahni razpravi pretresovala pravila. V posameznih točkah se ni dosti bistvenega spremenilo. Volil se je osnovni odbor, in s tem je bil pravi namen shoda izvršen.

Pri prosti zabavi, ki se je potem začela, so se duhovi še bolj razgreli. V navdušenih besedah so govorniki poudarjali, da koroški Slovenci še živimo in kot verni Slovenci živeti hočemo. Kdor je videl to vnemo in to národno veselje na obrazih naših poštenih kmetov, moral se je prepričati, da koroški Slovenci nijsmo zgubljeni, ampak da jih čaka še lepa

bodočnost. Vsi naporí nasprotnikov, ki merijo na to, da se zatre na večne čase slovenščina in gospoduje jedino le nemščina in z njo pogubni liberalizem na Koroškem, so popolnoma prazni in jalovi — tega nas je prepričal na novo sijajni osnovni shod dné 5. marca!

Med stvarmi, o kterih se je razgovarjalo, omenimo v prvi vrsti željo, katero so naglašali in zagovarjali trije govorniki, da bi se „Mir“ spremenil v tednik. Splošna je misel, da „Mir“ svoji nalogi kot štirinajstdnevnik kmalo ne bo več kos, ker naša stranka vedno bolj narašča in potrebuje „bolj močne trobente“, kakor se je eden gospodov govornikov prav dobro izrazil. Stvar je gotovo premisleka vredna, vendar se ne gre pre nagliti, dokler vsaj na blizo ne vemo, kako bi se potem presukala naša bilanca (račun).

Gospod predsednik je nadalje omenil, da hočejo v Kotmari vesi omisliti si cerkveno bandero sv. Cirila in Metoda, katero bodo naročili pri naših čeških bratih v zlati Pragi. Povabil je zborovalce, naj bi pristopili Kotmirčanom v pomoč. Nabralo se je 39 gld. Gospod Prosekar se je v imenu Kotmircev zahvalil za ta nepričakovani dar.

Tako nam je ta lepi večer le prehitro minul. Želeli bi si mnogo takih v življenju!

Vse rodoljube pa prosimo, naj zdaj koj začnejo ljudstvo poučevati o namerah in koristih našega novega društva, da se dosti udov oglasi, kedar bo društvo dovoljeno. Več nas bo, ložej bomo delovali! Bog daj svoj blagoslov!

„Bauernbund“ v cvetu in pobratimstvo zoper —?

Dné 20. svečana t. l. je minulo ravno sto let, kar je zamrl na Dunaju cesar Jožef II. Da bi proslavljal spomin tega dobrotnika kmečkega stanu, priredil je koroški „Bauernbund“ posebno slavnost, ki se je dné 20. februarja vršila pri „črnem orlu“ v Celovcu. Tudi mi častimo cesarja Jožefa II., ki je imel dobro srce in bil za blagor svojih národov resnično vnet. Zlasti za kmečki stan, ki je bil v kljub temu, da je skozi in skozi steber državi, vedno zatiran, čutil je cesar milost in po očetovsko skrbel za svoje podložnike kmečkega stanu. Grofom in grajščakom je odbil precej oblasti nasproti kmetom; oni niso smeli s kmetom več tako ravnati, kakor bi se jim zljubilo. Leta 1781. je cesar Jožef II. odpravil robstvo in leta 1783. deloma tudi tlako in desetino, ki se je odkupila z de-

narjem, živežem itd. Gledé lastnine zemljišč je isti cesar določil, da zemljišče ni več nazaj prišlo gruntnemu gospodu t. j. grajščakom. On je dal tudi vsa zemljišča zmeriti, da bi se davek le po njih velikosti plačeval. Po cesarjevem ukazu bi bil samo dvojni davek, cesarski ali deželski in davek gruntnemu gospodu. Ker je torej Jožef II. v marsičem prostemu ljudstvu bremena zlajšal, zato je pri njem nepozabljen. Kar se pa tiče drugih njegovih prenauredb zlasti v verskih, cerkvenih in političnih zadevah, sodijo skoraj vsi zgodovinarji enoglasno, da je ravnal blagi cesar Jožef II. v marsikterih rečeh preveč samovoljno, da je žalil stare stanovske in deželne pravice, ter se v marsikteri reči prenagil, tako da je zbudil na zadnje občeno nevoljo po vseh deželah. Sprevidivši, v kakošno gorje bi vtegnile pahnuti državo njegove naredb, preklical je na smrtnej postelji skoraj vse svoje ukaze in novotarije. (Beri naslednji članek: „Cesar Jožef II.“)

Prav je, da se časti spomin blagodušnega cesarja Jožefa II.; pa to ni prav, da se njegovo ime zlorabi za strankarske namene in koristi, kakor to delajo nemški liberalci. Jožef II. je hotel vso oblast združiti v svoji roki, zato je skušal omejiti oblast sv. Očeta in duhovščino „podržavati“ t. j. iz duhovnikov narediti državne uradnike (kar si liberalci še zdaj želijo); po drugi strani pa je hotel vso vlado in oblast na Dunaj zveliči, zato je skušal omejiti deželne pravice in upeljati en sam uradni jezik za vse dežele; iz začetka je mislil na češčino, potem pa se je odločil za nemški državni jezik. Tudi to se nemškim liberalcem dopade. Pa že cesar Jožef II. se je moral prepričati, da se ne dajo vse dežele vladati po enem kopitu; kajti v Belgiji se je vzdignil punt zoper njegove ukaze in tudi na Ogerskem je že vse vrelo. Prišlo bi bilo do punta, da ni cesar svojih naredeb preklical.

Nemški liberalci pa se za vse to ne zmenijo in hočejo z glavo skozi zid izpeljati vse to, kar je že cesarju Jožefu II. spodletelo: upeljati nemški uradni jezik po celi državi, odpraviti pravice raznih dežel in vse vladati iz Dunaja, ter omejiti papeževo oblast nad duhovščino in tisto storiti za služabnico države. Da bi te svoje želje očitno pokazali, napravljajo slavnosti v spomin cesarja Jožefa II. ter mu postavljajo spomenike. To pa gotovo ni prav in lepo, da se spomin cesarja, ki je imel dobro srce za vse národe, zlorabi za politično rogovilstvo in kričanje zoper katoličane in zoper slovanske národe! O tej zadevi piše češka „Politika“:

„Že deset let opazujemo, kako se svetla senca cesarja Jožefa II. zlorabi za politično rogovilstvo, in kako ga vlačijo v nemških deželah Avstrije od mesta do mesta, od vasi do vasi. Cesar Jožef II. si je sam postavil spomenik v srcih svojih národov; tisti bori spomeniki pa, ki se mu postavljajo po nemških občinah, slavnosti njemu na čast priredjene, in govori, ki se govorijo pri takih priklakah, niso nič drugzega, ko národno kričanje, s katerim se ščuje (hujska) ljudstvo na ljudstvo. To gotovo ni bil namen človekoljubnega cesarja.“

Tudi „Bauernbundova“ slavnost v čast cesarju Jožefu II. pri „črnem orlu“ bila je po naših mislih samo politično rogovilstvo. Le nekoliko pazljivo premišljujemo, kar se je pri tej slavnosti go-

vorilo. Mlatili so seveda staro liberalno slamo in vezali stare otrobe; vse je cikalo le na vero in na politiko, nikakor pa na potrebe in težave kmečkega stanu. Tako je med drugimi besedoval, tajnik „Bauernbunda“ Kirschner, Razajev sin iz Žihpolj: „Duh cesarja Jožefa II. še živi; pa on je vjet: težka Rimska roka leži na njem (burno ploskanje); upati pa je, da bo kmečki stan te spona (ketinje) zlomil.“

Zdaj pa vprašamo: Čemu hujska Kirschner zoper katoliško cerkev in zoper sv. Očeta papeža, da govori „o težki Rimski roki“? In ktere so tiste spona ali ketinje, ki jih mora kmečki stan zlomiti? Papež in katoliška cerkev nam ne naklada drugega jarma, kakor Božje in cerkvene zapovedi; ali je morda to tista „težka Rimska roka“? Mi pa mislimo, da te verige ali ketinje, ki jih cerkev in vera naklada, našega vernega katoliškega kmeta ne bolijo. Brez vere ne moremo biti; ta nam je nezasluzeni dar božji in dobrota, ne pa težava. Kaj hoče Kirschner s tem reči, da naj kmetje te „spona“ zlomijo? Ali hoče mar, da kmetje zapustijo sv. Očeta, rimskega papeža in odstopijo od katoliške vere in prestopijo k lutrovski veri, ktera ne pozna „Rimskih spon“? Glejte, Slovenci, kaj vas uči „Bauernbund“! Ali bote res poslušali take nauke? Ali bote res potem vseh nadlog rešeni, če odstopite od katoliške vere, če se oklenete luterancev in brezvercev? Če bi to res bilo, zakaj pa Kirschner in drugi „Bauernbunarji“ ne živijo v bogastvu, sreči in obilnosti? Saj oni so se že davno znebili „Rimskih spon“, kakor Kirschnerjeve besede pričajo!

Na Kirschnerjevo struno je udaril tudi znani fužinar vitez dr. Rainer, in da je Kirschnerja prav tako razumel, kakor mi, vidi se iz tega, ker je začel hvaliti luteransko vero. Trdil je, „da se je nova (lutrovska) vera hitro razširila po Koroškem in da se je z veseljem sprejela, pa pozneje siloma zopet zatrla.“ O menihih pa je rekel, da je prav, če jih je cesar Jožef II. razpodil, ker so se v samostanih (kloštrih) brez dela pitali. — Če se vitezu dr. Rainerju lutrovska vera tako dopade, naj pa prestopi k njej; da pa „bauernbunarji“ take čenčarije z veseljem poslušajo in jim burno ploskajo, kakor se je pri „črnem orlu“ zgodilo, to pač jasno spričuje, kakšnega duha da so! Verni Slovenci pa bojo že vedeli, pri čem da so z „Bauernbandom“ in ga ne bojo poslušali pri volitvah! Kar je pa dr. Rainer o menihih rekel, je laž. Oni na Koroškem nikjer niso lenobe pasli, ampak so imeli z dušnim pastirstvom, s šolami in z izrejo mladine itd. itd. dovolj opraviti. Tako so menihi iz Vetrinjskega kloštra oskrbovali skoraj vse fare v spodnjem Rožu in oni iz Osojanskega samostana fare v zgornjem Rožu, jezuiti v Doberli vesi in avguštinci v Velikovcu fare v podjunki dolini in benediktinci Podkloštrom pa fare na spodnji Zili itd. Tudi so menihi mnogo dobrega storili; na stotine revežev je dobilo po samostanih dan na dan jesti — torej niso pitali sami sebe — ampak reveže. (Sicer pa glej o tem naslednji članek o cesarju Jožefu II.)

Bauernbundskega shoda so se udeležili tudi učitelji. Že predpoldnem so obhajali isto cesarjevo stoletnico učitelji Celovške okolice pri „Schwabenwirthu“ in seveda po svojem slavo peli

cesarju Jožefu II., človekoljubu in ustanovniku nemških šol. Na večer so se zopet bratili z „Bauernbundom“ in v njih imenu se je oglasil Franc Safron, učitelj iz Podgoričice blizu Celovca. Proslavljal in hvalisal je mladi govornik cesarja, kakor da bi bil uzor pravcatega — framazona! „Cesar Jožef“ — tako je besedoval ta učitelj — „ta Vam je pravi apostelj človekoljubja — to je „tiste blažene ljubezni, ktera ne pozna in ne dela „nobenega razločka med ljudmi, med národi, med „verami, med cerkvami, med stanovi — apostelj „tiste ljubezni, ktera v človeku nič družega ne „časti in ne spoštuje, kakor edino le človeka.“ (Dobro!)

„Mi učitelji“ — zagotavljal je nadalje Safron — „mi smo vsi prešinjeni tega Jožefovega duha; zvesto bomo napredovali po tistem potu uzajemne človeške ljubezni, kateri nam je kazal nepozabljivi cesar.“ (Ploskanje.)

Poslušalci so burno ploskali tem besedam. — Slovenski, katoliški stariši, kaj pa sodite Vi o takem besedovanju? Ali-te — tako učiteljevo modrovanje se ne ujema s krščanskimi, še manje pa s katoliškimi resnicami Kristusove vere. To je golo, brezbožno evangelje tistih framasonov ali prostozidarjev, pred kterimi so sv. Oče papež Leo XIII. l. 1884. v posebnem okrožnem pismu tako slovesno svarili vse verne katoličane. Kdo drugi kakor ravno ti lučnjaki so trdili in še trdijo: „Šola je za to, da iz kristjana izredi človeka; namen šole je ta, da ona sčasoma izbriše vse razločke med verami in med cerkvami itd.“ Kdor pa kaj takega trdi ali uči, ta nasprotuje vedoma ali nevedoma najpoglavitejšim resnicam naše katoliške vere in vrže celi katoliški katekizem pod klop. Kdor namreč v otrocih ali šolarjih nič drugega ne spozna in časti kakor samo le človeka, ta je že pozabil odgovor na prvo vprašanje malega katekizma: „Zakaj je Bog človeka ustvaril?“ Tak modrijan je v svojej človekoljubnosti zavrgel nauk o izvirnem grehu in o vsem, kar je hudega izviralo iz tega za čas in večnost. Lučnjak take vrste ne pripozna, da je človeku po grehu prvih starišev Odrešenik potreben; dosledno torej taji, da se je Sin Božji Jezus Kristus včlovečil, za nas trpel in umrl na sv. križu, ter od smrti vstal, da bi nas rešil pogubljenja in nas večno zveličal. Takemu modrijanu ni več treba daritve sv. maše, ne svetih zakramentov, ne posvečujoče milosti Božje; vsaj ne veruje, da je človeška duša neumrjoča, vsaj taji sodbo, taji večnost itd. itd.

Dozdeva se nam, da g. učitelju Safronu pravi žlahtni namen ljudske šole vendar ni dovolj jasen, ali pa še ni nikakor resno preudarjal in premišljeval, kar je poudarjal z besedami: „šola je za to, da iz katoliškega otroka izreja človeka.“

Če bi bilo temu tako — potem gorje našim katoliškim otrokom, ako so izročeni učiteljem, kateri bi z njimi ravnali in jih izrejevali po nevarnih, proticerkvenih naukih, proglašanih po g. Safronu pri bauernbundovem shodu v Celovcu.

Znamenito je to, kaki gospodje so prišli k tej slavnosti „bauernbunda“. Po drugih deželah „kmečka društva“ niso v taki časti. „Bauernverein“ za Mariborsko okolico je bil od vlade razpuščen; ravno tako „kmečko društvo“ na Moravskem. Na Koroškem pa časti „Bauernbundarje“ vsa najvišja go-

spôda. Načelnik „Bauernbunda“ hoče postati prijatelj z vsemi nemškimi velikaši v deželi! Zdaj mora napočiti zlata dôba za naše kmete! Ali bo le res? K tej slavnosti „Bauernbunda“ so namreč prišli: Njih ekscelenca g. baron Schmidt-Zabierow, predsednik c. k. deželne vlade; g. dr. Gobanc, menda kot zastopnik c. k. deželnega šolskega sveta; vitez dr. Rainer, kot zastopnik deželnega odbora; dr. Edlmann in Schütz, kot zastopnika kmetijske družbe; žl. g. Hillinger, kot zastopnik kupčijske zbornice; g. Erwein, Celovski župan, kot zastopnik Celovca; potem deželni poslanci dr. Abuja, dr. Hibler, dr. Luggin, dr. Traven, Holzer, Tengg, Canaval. Zbral se je cvet nemško-liberalne in nemško-národne stranke na Koroškem, visoki državni uradniki, največ taki, ki nam Slovencec niso kraj prijazni. Zato slutimo, da se je sklepalo in sklenilo neko pobratimstvo zoper — nas Slovence! Kirschner je v svojem govoru že kazal na prihodnje volitve v deželni zbor; nek Görgey je o tej zadevi celo na drobno govoril. Slovenci, bodimo oprezni! Vse, kar se le more gibati, se zbira proti nam, da bi nas podrli pri bodočih volitvah! Bodimo možje in držimo se zvesto in krepko naše zastave: „vse za vero, dom in cesarja!“

Cesar Jožef II.

Letos je sto let, kar je cesar Jožef umrl. Tega cesarja eni močno hvalijo, eni pa močno grajajo. Nemci in liberalci zlorabijo radi njegov spomin za politično rogovilstvo zoper katoličane in zoper slovanske národe. Postavljajo mu spomenike in govorijo na slavnostih: naj bi prišel še drug cesar Jožef, da bi sv. Očeta papeža ponižal, duhovščino ukrotil, Slovanom pa naložil jarem nemškega državnega jezika!

Sveti Oče papež so pa tako že preveč ponižani, morajo v Rimu v svoji hiši živeti kakor jetnik, in laška vlada jih stiska, kar le more. Da bi se pa vse avstrijske dežele vladale po enem kopitu in z nemškim jezikom, to ne gre. Cesar Jožef II. sam je spoznal, da to ni mogoče, zato je na smrtni postelji vse svoje novotarije v tej zadevi preklical. Nemci sami pa so Ogrom privolili take pravice, da na Ogerskem ne more nikoli več vladati nemški jezik; tudi v Galiciji so sami prepustili poljskemu jeziku prvo mesto. Tedaj pač sami sebi v žep lažejo, če govorijo, da mora spet čas priti, ko bo nemščina gospodovala po celi Avstriji. Mi pa hočemo čisto nepristransko preudariti vladanje cesarja Jožefa II. Nočemo pa sami govoriti, ampak pustimo govoriti zgodovinarje.

Slovenski zgodovinar Josip Starè piše: „Cesar Josip II. (1780—1790) je bil za blagor svojih národov navdušen, kakor njegova mati cesarica Marija Terezija, ali bil je preveč nemirnega duha in hotel je kar čez noč vse preurediti. Z najboljšim namenom je hotel preustrojiti celo vlado, upravne oblasti in sodnije, šole in cerkev. In vse to je mislil izvršiti sam brez deželnih in državnih zborov in brez posvetovanja s cerkvenimi oblastniki. Samovoljno njegovo ravnanje podiralo je stare pravice premogočnih velikašev, a žalilo je tudi pobožna srca vernih katoličanov, in plemenito delo mu je v marsičem spodletelo, kar bi moglo obro-

diti najboljšega sadu, ko bi se cesar posvetoval z modrimi in skušenimi možmi. Cesar Josip II. je bil v svojem srcu udan tistim naukom, ki so jih ob njegovem času učili takozvani francoski filozofi (enciklopedisti, brezverci), in mislil je v avstrijskih deželah sam izvršiti, kar so Francozje nameravali doseči s strašnim uporom zoper obstoječo oblast in z groznimi domačimi poboji. Pri tem pa je plemeniti cesar pozabil, da se niti v vsakdanjem življenju ne dá vse po enem kopitu uravnati, in da bo torej še težje, po enem načelu vladati národe, ki govorijo razne jezike, ki imajo različne državne pravice, in ki niso vsi na istej stopinji omike.¹

Učeni slovenski profesor Fr. Brađaška piše: „Le škoda, da je bil cesar Jožef II. preveč svoje glave, prenagel in premalo previden, da je hotel vse zjednačiti in na svoj Dunaj zveliči, in da pri tem ni celó nič maral za pravice in svobode posameznih národov in dežel. Ravno to, da je on žalil razne stanove in národe, bilo je krivo, da Avstrija za njegovega časa ni bila prav srečna, čeravno se nikakor ne more tajiti, da je imel cesar Jožef II. visoke namene in blago srce.“²

Nemški zgodovinar dr. Fr. J. Hotzwarth piše: „Nikjer se cesar Jožefova brezobzirnost in samovolja ni tako očitno pokazala, kakor zoper samostane (kloštre). Če se je cesarju zdelo, da je samostanov preveč, moral bi se dogovoriti s papežem. Tudi bi bil moral ozir jemati na lastninsko pravico in na želje ustanovnikov. Pa to se ni zgodilo; ni bilo ne pravice, ne ozirnosti; cesar Jožef II. je postopal enostransko, silno, brezobzirno in véasih celó okrutno, čeravno ni cesar sam vsega storil, ampak njegovi prenapeti in lakomni uradniki. Do petdeset tisoč ljudi, ki so si bili izvolili samostansko tihoto, iztirali so takrat s pičlo plačo med svet, kteremu so bili že odtujeni. Hvalilci cesar Jožefovi so sicer rekli, da se mnih in nune veselijo svobode, toda pisma o razpustu samostanov pričajo nasprotno.“³

Dr. Ivan Križanič sodi v svojej Zgodovini sv. kat. cerkve (III. zv. str. 181 in 184) o delovanji tega cesarja tako-le:

„V avstrijskih naslednih državah je že ravno isti duh vejal, kakor inde po krščanski Evropi. Tudi v Avstriji so lučnjaki svetili s svojo lučjo ter hoteli ljudstva po svoje „osrečiti“. Vendar dokler je pobožna cesarica Marija Terezija vladala, niso mogli prav na površje vzplezati, ker jih je njena močna roka brzdala. Zato pa so bili tem glasnej in drznej potem, ko je cesar Jožef II. nastopil vlado, ki jim je vajeti do dobrega popustil.

Cesar Jožef II. je bil za blagor svojih národov resnično vnet. Večkrat je v priprosti obleki po mestih in po deželi skrivaj potoval ter sam pri mestjanih in na kmetih popraševal, če se nimajo ničesar pritožiti zoper svojo gosposko, in če se jim nikaka krivica ne godi. Vendar necerkveni duh tistega časa je cesarja že v mladosti omamil, in tedajšnji modrijani in prostomišljaki so njegovo versko prepričanje omajali. Bil je tudi premalo samostalen vladar in vsled tega je tako zapovedaval, kakor so mu zviti in zlobni njegovi svetovalci napovedovali. Cesar je hotel na Avstrijskem vse prenoviti in preustrojiti v novem duhu, tudi

cerkev, v kateri nobeden posvetni vladar in torej tudi cesar nima besede.

Jožef II. je hotel svoja ljudstva osrečiti, v resnici pa je po svojih nepremišljenih novotarijah veliko zla prouzročil med svojimi podložnimi. Leta 1790. je izdihnil svojo dušo, a necerkveni duh, kterega je on po avstrijskih deželah zatrosil, je še dolgo krepko živel ter branil, da se krščansko življenje in mišljenje ni moglo razvijati.“

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Podjunčani, pozor!) Govori se, da hočejo „Bauernbundarji“, liberalci, nemškutarji in morda še kdo drug pri letošnjih volitvah vse žile napeti, da bi nam Slovencem vzeli še ta dva poslanca, ki ju imamo v deželnem zboru! Zanašajo se na to, da je bila Prevaljska občina razcepljena, da v Žitari vesi neki gospod za Nemce dela, da v Št. Petru pri Velikovecu Slovenci nemajo pravega voditelja, da je v Črni vse na vagi itd. Podjunčani, pokažite, da ste možje in osramotite vse take naklepe naših nasprotnikov! Podjunska dolina mora ostati slovenska! Delajte in pripravljajte se, kajti volitve so menda blizo. Berite današnji članek, kaj govorijo in nameravajo „Bauernbundarji“, in če imate le še iskrico katoliške vere v sebi, potem ne bote volili po komandi „Bauernbunda“. Torej vam kličemo: Slovenci, na stražo! Ne udajmo se!

Iz Celovca. (Igrokazi za družbo sv. Mohorja.) Od g. tajnika Mohorjeve družbe smo prejeli nastopni dopis: Dopisnik iz Beljaške okolice v zadnji številki „Mira“ izrekel je željo, naj bi se v „Slov. Večernicah“ ali pa v „Koledarju“ družbe sv. Mohorja med drugim berilom priobčeval tudi po jeden igrokaz za slovensko ljudstvo. Ta misel je izvrstna, in prav nič se ni bati tega, kar pravi slavno uredništvo v „opazki“, da bi se moglo družbi zaradi take tvarine kaj očitati, češ, da je postala glumačka ali pa celó prestopila svoj delokrog. Saj je omenjenima dvema knjigama glavni namen, prinašati leposlovnega blaga „v pouk in kratek čas“, in ta namen se dosega ravno tako dobro z lepimi igrokazi ali dramatičnimi prizori, kakor pa z navadnimi povestmi; knjiga postane le še tem zanimivejša, čim raznoličnejši so spisi po vsebini in obliki. Samo tega se je bati, da bo takih stvari še teže dobiti od naših pisateljev, kakor pa dobrih, družbi ugajajočih povestij. Sicer pa naznanjam, da sem iz istih razlogov, kakoršne navaja g. dopisnik, že začetkom tega leta zaprosil znanega družbinega pisatelja za dramatičen prizor, ki naj bi prišel s podobo že v prihodnjem koledarju. Morda se s temi vrsticami vspodbudi še kak drug pisatelj, ki v dramatični obliki spiše kaj kratkega za družbo ter jej pošlje spis v pregled. Za vzgled naj bi služili podobni spisi drugih literatur, prirejani za predstave v katoliških odgojiščih in društvih rokodelskih pomočnikov. Oseb v igrokazu, menj ko jih je treba, bolje je. Bog daj srečo!

Od Zile. (Svoji k svojim.) Tega gesla se drži Anglež, Nемец, Francoz in vsak zavedni národ, kedar velja braniti in ohraniti svojih pravic ali si priboriti novih; in to tudi zahteva od vsa-

¹ Oběna zgodovina X. snop. str. 176.

² Terdina: Zgodovina slov. národa str. 126.

³ Weltgeschichte VI. B. str. 540.

kega naravna postava ter mu zdrava pamet zapoveduje. Le pri nas Slovencih je neka izjema, ktere pa bi se mi vsi močno sramovati imeli. Ne bom našteval ovih slabosti — ali bolje rečeno pregreškov — ki nam omenjeno izjemo pouzročujejo, saj so jih že neštevilnokrat spretnejša peresa imenovala in grajala. Pa Slovenci, posebno koroški, se za take reči le malo brigamo, ker naša ogromna večina — brezobzirno rečem — kar se tiče narodnih interesov — si dopade bivati v tistem stališču, katero imenuje Talijan „dolce far niente“, po naše: sladko bivati brez vsega opravka. Skrajni čas je, da branimo našo slovensko zemljo, saj imamo sovragov obilo, ki stegujejo njih dolge roke po naših domovjih ter željno prežijo, kako in kdaj bi imeli priliko, odtrgati nam jih kos za kosom. Celo društva si v ta namen snujejo, kakor n. pr. „Südmark“, katero Nemcem denarno pomaga, da bi spodrinili Slovence ter nas tako polagoma pregnali iz naše domovine. Pošteno rečeno, se tudi tega društva preveč ne bojimo, pa vendar iz oči ga ne smemo pustiti, ter bodemo stražili ob naši meji z vso pozornostjo. Vi koroški rojaki pa ne poslušajte in ne bojte se onih nemških kričačev in ne stopajte za onimi izneverjenci, kateri so naš tabor — kakor izdajalci — za tega delj zapustili, ker niso imeli poguma, svojemu zatiranemu rojaku k njegovi pravici pripomagati ter so sli in uklonili nesramno njih vrat nemškemu jarmu. Za takimi se pa mi ne bomo solzili. Le tisti je junak — tukaj kakor v krvavem boju — kateri ostane zvest svojemu banderu in si upa tudi slabemu do njegove pravice pomagati in zoper krivice se vojskovati ter ali z njim zmagati ali pa, če mora biti, z njim junaški konec storiti. Vsakega rodoljuba sveta dolžnost je, buditi in svariti drug drugega, da bomo trdno stali kakor skala, se našim sovragom še za nožičev rob ne umaknili, našim potomcem in sebi pa služili v korist in ponos. Poslušajmo našega svitlega cesarskega očeta, ki nam veli v svojem premodrem geslu „Viribus unitis“, to je z združenimi močmi. Res je, z združenimi močmi bodemo dosegli, kar nam v razprtiji doseči na veke ni mogoče. Pri tem pa nam je treba tudi delati in roke križem držati nikdo ne sme. — Ti pa, dragi naš „Mir“, budi in drami narodno zavest kakor do sedaj tudi še naprej vedno s krepko besedo. V sedanjem času, pri tako kritičnih razmerah, treba nam skoz in skoz odločnega postopanja.

Od Drave. (Sad nemških šol.) Kako izvrstno se naši otroci v šoli naučijo nemščine, naj priča sledeče pismo, ki ga je pisala dekle, ki je dovršila sedanjo šolo:

„Ich mache euch beifant das ich die hier schreibe ist für die. um aine, unterstutzung, und mit daben best Arbeit, mit uren komz derauf ober schreibe das zumachen ist mitira.“

Naj si naši bralci sami razložijo te hierogliffe. O blažena nemškutarija! Bodo pač daleč prišli otroci s tako nemščino, kakor se je v koroških šolah naučijo. To je nov dokaz, kako opravičene so prošnje slovenskih starišev za slovensko šolo.

Iz Lipe nad Vrbo. (Čemu so možnarji?) O predpustnem času se ljudje ženijo in so dobre volje; pa vsaka ženitev ni srečna, in marsiktera ali marsikteri se potem dolgo kesa, in bi rad ušel ali ušla iz zakonskega jarma, ko bi bilo mogoče.

Bolj redko je, da se kateri prej skesa. Tako se je v našem kraju zgodilo, da se je skesala nevesta, ki je bila že dvakrat oklicana. Poslala je tedaj voznike po svoje reči, ki jih je imela že pri ženinu. To bi ne bilo nič čudnega. Pa nenavadno za naš kraj je to, da so voznikom z možnarji streljali. Ne vem, kdo je to ukazal; pa toliko rečem, da smo mi možnarje kupili za božjo čast, da se rabijo o praznikih za cerkvene slovesnosti in da se z njimi povzdigne in povečuje služba božja. Za posvetne neumnosti in zopernosti pa možnarjev nismo napravili, in jih do zdaj tudi nismo rabili. Ali hočejo mar tudi pri nas že posnemati brezverske liberalce?

Od D. M. na Jezeru. (Naša Ciril-Metodova podružnica) je imela dné 17. febr. svoj občni zbor „pri fari“ v Prevaljah, v gostilni g. Ehleitnerja. Šešlo se je nad 100 kmetov družstvenikov in obilno število duhovnikov. Posebno nas je veselilo, da nas je počastil naš ljubljeni poslanec č. g. Gregor Einspieler, kateri nam je s svojimi lepimi besedami o naših šolskih razmerah in potrebah vsem iz srca govoril. Neki govornik je izrekel željo, naj bi gospoda Einspieler in Muri še zanaprej ostala naša poslanca. Vsi so temu pritrdili. V odbor podružnice so bili izvoljeni prejšnji možje. Šmiheljski pevci so nas lepo kratkočasili. Eden govornikov je predlagal, naj se ustanovi podjunska hranilnica v Šmihelu. Ta misel, ako je izpeljiva, ima res nekaj mikavnega v sebi. Želeti je pač, da se Slovenci v denarnem oziru na lastne noge postavijo, da nam nemški listi ne bojo zmirom očitali, da smo od Nemcev odvisni in da le od njih milosti živimo. Po naši sodbi so nemški denarni zavodi in tudi drugi Nemci že na tisoče in milijone goldinarjev dobili od Slovencev, v zahvalo nam pa zdaj našo revščino očitajo in se nam rogajo! Bodimo bolj možki, skrbimo sami za se, in bolje nam pojde, pa tudi nasprotniki nas bojo bolj spoštovali!

Od Krke. (Sad nemških šol.) Neki mož iz Lečje gore je nedavno srečal slovenske šolarje blizo Št. Tomaža in jih za nekaj vprašal. Brž pa se oglasi neka deklica: „I frštē niks bindiš!“ Priprostega kmeta je ta odgovor v srce zabodel in tudi druge slovenske poštenjake, katerim je to pravil. Ljudje so deloma sami krivi; kajti če bo prišel kak bradač iz Celovca in jim rekel: „Kaj ne da hočete nemško šolo?“ porečejo brž: „Ja, ja! nemško šolo hočemo, nemško!“ Takim ljudem pač ni pomagati. Slišal sem, da je šola v Št. Tomažu trdo nemška, in da je otrokom ostro prepovedano, slovensko govoriti med seboj. Tudi v Grabštanju so šole vse nemške. In skušnja kaže, da ravno v teh krajih vera najbolj peša! Iz tega se vidi, da pri nemškem pouku se otroci in poznejši možje podivjajo, da jim usahne v srcu tudi luč sv. vere, kadar so se enkrat navadili, zaničevati in zatajevati svojo materno besedo! To si dobro zapomnite, Slovenci, in ne tiščite na nemške šole. Ali se bo mar vam dobro zdelo, če bote izredili iz svojih otrok take divjake, kakor so tisti Grabštanjci, ki so za časa sv. misijona hišo g. dekana Wieserja s črnilom pomazali?! Če vam je večna sreča vaših otrok kaj mar, odganjajte rajši nemškutarijo, namesto da bi jo vabili k sebi!

Skole v Galiciji. (Stiska. — Nova cerkev.) Tukaj je velika stiska, ker kmetje niso lani nič krme pridelali in morajo živino za piškav kup prodajati, konje po 5 gld., krave in vole pa po 7 do 20 gld. Judje delajo zdaj lepe kupčije! Drugih kupcev tukaj ni. Poljaki in Rusini so res revno ljudstvo. — Tukaj v Skoléh bodo letos zidali rimsko-katoliško cerkev. Veljala bo 60.000 gld. Za njo so nabirali denar po vseh deželah in imajo že nabranih 26.000 gld.

Kaj dela politika.

Pri češko-nemški spravi so dobili češki Nemci takih pravic, da so jih lahko veseli. Ker imajo po drugih deželah Nemci že od prej povsodi prvo besedo, bi človek mislil, da bojo zdaj avstrijski Nemci zadovoljni in da vladi ne bojo nasprotovali. Pa daleč od tega! Izvenčeški Nemci pravijo: „Saj se pri nas nič ni spremenilo! Mi bomo še nadalje kljubovali.“ Prej so pa zmirom pravili, da vladi nasprotujejo, ker „Nemce zatira“; in če jih je kdo vprašal: „kje pa?“ so rekli: „na Češkem“. Zdaj je vlada Nemce na Češkem zadovoljila, in drugi Nemci pa pravijo, „da se nič ni spremenilo“. V resnici, našim Nemcem in razvajenim otrokom nikdo ne more ustreči. Pomisljijo pa naj, da svetovna zgodovina ne pozna „cartelčkov“; kedar svoji nalogi ne bojo več kos, jih bo tista neusmiljeno potisnila na stran! — Umrli je grof Andrassy, Madjar, nekdanj minister naših zunanjih zadev. Madjarski in nemški listi ga v zvezde kujejo; mi pa vemo, da je Slovanom škodoval, kjer je le mogel; in kdo vé, če bo Avstriji na korist, da jo je odtrgal od Rusije in priklenil k Pruso-Nemčiji, ki Avstriji nikdar ni bila še prava in odkrita prijateljica. — Slovenski državni poslanci so imeli pogovor z grofom Schönbornom, pravosodnim ministrom. V posebnem pismu so mu izročili vse svoje pritožbe. Natančneje tega pisma ne poznamo; pa bomo že videli, ali se bo kaj na boljše obrnilo, ali ne. Naša misel je ta, da ne pridemo do rednega slovenskega uradovanja, dokler ne dobimo slovenske pravne fakultete v Ljubljani, kjer bi se mladi juristi navadili slovenskega uradnega jezika. — Govori se, da bi imel v pokoj stopiti cesarski namestnik na Tirolskem baron Vidman. Žaloval nihče ne bo za njim, kajti bil je ves čas liberalec in centralist. — Denarni minister Dunajevski je v državnem zboru naznanil, da se bo Dunaj razširil. Vsi veliki predkraji se bojo pritegnili k mestu in bojo z njim enake davke plačevali. Dunajčani so tega prav veseli, ker jim je bila črta za dac takorekoč še v mestu ležeča zelo na potu. Zidala se bo menda tudi mestna železnica, ki bo vezala razna predmestja med seboj. — Grof Hohenwart je bil odlikovan od svitlega cesarja z velikim križem Leopoldovega reda. To je dokaz, da cesar va-nj še zmirom močno zaupajo. To je pa dobro znamenje tudi za večino državnega zbora, ktere voditelj je Hohenwart. — V Tribovi na Moravskem so volili državnega poslanca. Borile so se tri stranke: nemško-liberalna, nemško-narodna in češka. Pri prvi volitvi ni nobeden dobil večine; pri ožji volitvi so pa Čehi potegnili z nemškimi národnjaki, da je bil voljen dr. Kanjak.

Nemško-liberalni kandidat pa je propadel. — V Levovu je umrl O. Hausner, poslanec in sloveč govornik državnega zbora. — Madjari so si vzmyslili nov pomoček, da bi prej pomadjarili uboge Slovake in Rumunce. Upeljati hočejo takozvane „Fröbelnove šole“, v ktere morajo zahajati otroci od 5. do 7. leta, tedaj kakor otroške vrte. Poučni jezik v teh šolah bo madjarski. S tako silo ne bojo Madjari nič opravili; kedar njih čas pride, bojo zginili, kakor so Hunci, Mongolei, Obri, Tartari in Turki.

Razgovora vredne so volitve v nemški državni zbor. Bizmarkova stranka: zveza med liberalci in lutrovskimi konservativci je popolnoma propadla. Ti možje so se odrekli vsem načelom, vsemu lastnemu prepričanju, ampak se zavezali, le za to glasovati, kar Bizmark želi. Taka breznačajnost se je ljudstvu prignjusila, zato je te može vrglo raz stolov na tla! Nasprotno pa so socijalni demokrati pridobili mnogo sedežev. Zdaj je v Nemčiji taka zmešnjava, da Bizmark ne bo vedel, kje večino iskati; in če bi prišlo do vojske, se tudi ne vé, kaj bi se vse zgodilo! — Upanje se kaže, da se vendar snide konferenca, ki se bo posvetovala, kako olajšati trdo stanje delavcev po tovarnah. — Ker sv. Oče nočejo vzeti letne plače od laške vlade, bo tista zdaj te denarje sama porabila. Saj jih je potrebna!

Gospodarske stvari.

Najpripravnejši čas za setev. Čas setve se ravna po obnebj, zemlji, vremenu in rastlini. Čim manj ugodno je obnebbe, toliko poprej treba sejati, da se vsaj nekoliko seme razraste pred zimo. Po mrzlih krajih mora biti spomladanska setev pozna.

Na rahlo in peščeno zemljo je sejati spomladi, ali zgodaj, da dohaja v prid zgodnji setvi zimska vlaga, ker kakor hitro izgine ter sejemo še le, kedar je iz zemlje izpuhtela vsa, negotov je uspeh setve, celó bati se je, ali bode vzkalilo seme. Zaradi tega sejejo le malo ali celó nič jarega žita po pokrajinah, ki imajo navadno suho spomlad. Če trpi rastlina že mlada, smemo se od nje le malo nadejati, in če tudi pozneje prihaja dovolj deža, vender se ne bo popolnoma popravila.

Po mokrih zemljah je boljša pozna spomladanska setev, da se poprej posuši nekoliko vlažna zemlja, ker v vlažni, mrzli zemlji le slabo kali vsejano zrnje. Zato vidimo, da sejejo žito že kvaterni teden pred sv. Mihelom, drugi pa po gorkejših deželah, n. pr. primorskih, ne podvizajo se z jesensko setvijo in zadovoljni so, da posejejo pšenico vsaj dó sv. Lukeža. Nasprotno pa sejejo zgodaj spomladi in sade n. pr. po Goriškem že konec februarja krompir, in je že zelen, ko pričenjajo kmetovalci spomladansko setev po mrzlejših krajih.

Čas setve se ravna tudi po vremenu vsakega leta. Nikdar ne smemo sejati ob mokrem, ker od take setve ne smemo pričakovati bogate žetve. Slabo deževno vreme opravičuje nekoliko prepozno setev.

Enoletne rastline, ki potrebujejo mnogo časa, da dozore, morajo se sejati kolikor mogoče zgodaj, zato naj služi sledeče pravilo: Rastline, ki morejo prenašati vse neugodne uplive zraka in vremena,

smejo se poprej sejati od onih, ki hoté gorke zemlje in ugodnega vremena. Sejati je ob tihem vremenu, posebno če je nekoliko južno, ker tako vlažno vreme pospešuje, da seme prej kali, presuho vreme pa ga zatira.

„Kmetovalec.“

Za pouk in kratek čas.

28 postav za kmeta.

(Iz 300 let starih bukev.)

(Konec.)

8. Kmet naj drži pohištvo v dobrem stanu, hiše, skednje in hleve; posebno naj gleda na dobro streho, da mu dež ne zmoči in pokvari žita in krme. Po zimi naj bo živina na gorkem, po leti na hladnem in zračnem. Naj skrbi za dobro vodo, za čedno klet in za ključavnice pri kašti, da je ne obišče, komur se poljubi. Kmet pa naj zida le iz potrebe, ne iz baharije: zidovje požre veliko denarja, jesti pa zidu ne moreš. Kdor pa v denarjih sedi, naj zida, kolikor sree poželi.

9. Preveč dela naj kmet ne naloži ne sebi, ne družini. Boljši je malo posestvo, pa to dobro obdelano, kakor velika puščava zanemarjena.

10. Če ima kmet kako imenitno delo, ktero mu je posebno pri srcu, naj gleda, da to sam opravi, ako le more. Posle pa naj navadi tako, da bojo to, kar jim ukaže, brž storili. Kar ni brž storjeno, je rado pozabljeno.

11. Tudi kmet naj ne odklada na jutri, kar bi lahko danes storil. Lahko pride drugo vreme ali kaka zapreka, in kar je bilo odloženo, ostane nestorjeno. Kmet naj bo uren pri svojem delu. Kmečko delo je tako: če se ena reč zamudi, pa vse druge nazaj drži.

12. Nobena reč pri delu toliko ne pomaga, kakor lepi red. Vsako orodje naj leži na svojem mestu, da se lahko hitro vzame, kedar se potrebuje. Koliko časa se dostikrat s tem zamudi, da se kaka reč išče in je nikjer ni najti! To pa je le nasledek nereda. Star pregovor pravi: „Tisti, ki nima, in tisti, ki dolgo išče, sta si podobna.“ Dobro je tudi, od vsakega orodja po več kosov imeti, če se eno zdrobi, da se brž drugo v roke vzame, in ni treba še le novega delati in s tem delo muditi.

13. Kar se ima drugi dan delati, to naj kmet poslom že prej ta večer pové, sicer so zjutraj velike zmešnjave.

14. Kmet naj drži posle v lepem, krščanskem redu, da bodo čednega obnašanja. S takimi posli, ki so pridni in pošteni, in so že dolgo pri hiši, naj kmet lepo ravná, da jih pri stari pridnosti ohrani.

15. Dninarje naj plača kmet brž, ko je delo končano, posle pa ob koncu leta. Naj dá rajši več, kakor manj. Tako bo prišel v dobro ime in bo lahko delavce dobil. Delavci za dobroto niso vselej hvaležni, pa vendar radi zopet pridejo.

16. Kmet naj skrbi, da dobi družina o pravem času jesti, in da so jedi dobro pripravljene. Kdor dela, mora tudi jesti. Jedi se naj menjajo, da ni vsaki dan tista jed, sicer se posli naveličajo in godrnjajo. Med jedjó naj se ljudem nič ne ukaže, najboljši čas je po jedi, posebno če jim je jed dobro dišala. Pred jedjo in po jedi naj se moli; kdor k mizi sede in od nje vstane brez križa,

je prešiču podoben. Če hoče imeti kmet božji blagoslov (žegen), naj nikdar ne pozabi na molitev in na posvečevanje praznikov in nedelj, tako sam za sebe, kakor pri poslih. Če imajo posli dobro jed, ne bodo godrnjali, ako morajo tudi moliti.

17. Kmet naj ne drži več živine, kakor je preživeti zamore. Boljši manj živine, pa lepo rejene, kakor dosti, pa sestradane in borne. Če vidi kmet, da s senom in slamo, kar je ima, ne bo lahko shajal čez zimo, naj rajši nekaj repov prodá, kakor da bi pustil živino po zimi stradati.

18. Kmet naj gleda, da s svojimi sosedi v miru in prijaznosti živi. Če bo s sosedi dober, mu bodo tudi oni dobri, mu v sili pomagali, in če bodo videli, da se mu kje škoda godi, za katero še sam ne vé, mu bodo to povedali in ga svarili. „Prijazen sosed je veselje in dobiček.“ Kdor hišo kupuje, naj prej dobro poizvé, kakošne sosede bo dobil! Če bi imel priti med prepirljive in ošabne, nevoščljive in tatinske, nezveste, lažnjive in lahkožive ljudi, potem je bolje, da hiše ne kupi; kajti ne bo imel pokoja, in kar bo pridelal, bo moral zopet zapraviti v pravdah, ali pa mu bo pokradeno in pogoljufano. „Hudoben sosed je velika uima (nesreča).“ — „Kogar Bog sovraži, mu dá hudobnega, prepirljivega, tatinskega, nevoščljivega soseda.“ S sosedi, ki so na glasu dobrih gospodarjev, imej vselej prijaznost.

19. Kmet naj bo tudi vremenski prerok. Kdor se na vreme zastopi, bo vsaj za en dan naprej vedel, kdaj pride lepa ali huda ura, in bo potem svoje delo uravnal.

20. Kmet naj bo pošten in zvest, in naj si ne poželi tujega blaga; posebno pa soseda naj nikjer ne škoduje. Take blagoslavljiva Bog. On naj ne bo zaspan: prvi iz postelje in zadnji v postelji! On mora videti, kdaj grejo posli na delo, in če delajo to, kar jim je prej ta dan napovedal. Kmet naj se varuje pijančevanja, še bolj pa vlačugarije.

21. Kmet naj skrbi za lepe travnike in pašnike, za lepo in dobro uprežno živino in za pridne posle, tako da bo vsako delo o pravem času dokončal. Tudi naj večkrat pogleda, če ima še dosti in dobrega orodja, vile, grablje, sekire, motike, srpe, kose, brane, pluge, vozove itd., da mu tega o času potrebe ne zmanjka.

22. Tudi naj tako gospodarji, da ima vsega zadosti, kar je za življenje potrebno, ljudem in živini. Staro železje in vse, kar se zdi nepotrebno, naj vse shrani na gotovem kraju. „Čez sedem let vse prav pride.“ Kar si prej zavrgel, moraš potem kupiti.

23. Mejnike prestavljati ali posekati drevje, ki služi za mejo, je velik greh.

24. Preveč poslov ni dobro imeti. Kolikor ljudi, toliko želocev, in žalostno, če ne moreš vseh nasititi. Veliko ljudi tudi veliko sné, in kašte se brž posušé. Pri mnogih poslih je tudi dosti nemira in prepira.

25. Kmet naj ne bo ponočevalec, ne kvartavec, ne bahač, ne pojedáč, ne gizdavec, ne popivalec. Pristradati je hudo, pa prihraniti je lahko.

26. Ne zidaj preobširno. Velika hiša prazna, zmirom dolgočasna; boljši mala, polna kruha in sala.

27. Boj se lažnjivih prijateljev. To so tisti, ki s teboj za mizo sedejo, s teboj pojedajo in popivajo; ko so siti, ti pa hrbet obrnejo, si obrišejo

usta in gredo naprej. Takih prijateljev lahko vsaki dan dobiš, pa bolje je, da jih ni. Taki govorijo:

„Moj prijatelj res si ti,
Pa zapomni tri reči:
Ne morem nič dati, nič posoditi,
Ti moraš pa mene dobro rediti.“

28. Če vidiš, da je hlapec nezvest, len, škodljiv, ošaben, grob, lahkomisljen, počasen, neumen ali čmeren, — nikar precej ne udari, ne razgrajaj, ne kolni; kajti vedi, da prehudi gospodje dolgo ne živijo. Poskusi ga z lepa poboljšati, rabi s potrpljenjem vse pomočke. Pregovor pravi: „Slabo gre, slabejše pride“.

R.

Smešničar.

Neki razgrajalec, ki se je rad tepel, je enkrat stopil k mizi, kjer jih je več sedelo in zaklical: „Kdo je tisti, ki je ravnokar rekel, da sem jaz osel?“ Eden mu odgovori: „Nobeden! Saj tega do zdaj še vedeli nismo.“

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Svitli cesar so potrdili postavo o cesti pri Vrbskem jezeru, in postavo o plači katehetov. — V Štebnu na Zili so ustanovili podružnico sv. Cirila in Metoda; v Pribli vesi pod Juno jo bojo pa v kratkem. Dobro! — Gosp. okr. glavar Anton Stanfel je postal vladni svetovalec na Koroškem. — Tukajšnji list „Freie Stimmen“ nas zavida, da je naš list tako redko kedaj zasežen, in bi rad zvedel, kak čudovit kamen da imamo, ki nas brani pred konfiskacijo. No, ta čudovit kamen ali talisman damo radi tudi njemu: mi pišemo mirno in stvarno ter se držimo postav, — to je naš talisman; naj tudi rečeni list tako piše, potem ne bo tolikrat konfisciran! Če smo mi njegovo notico prav razumeli, očita med vrstami celó g. državnemu pravdniku, kakor bi on ne bil pravičen in bi „Miru“ nalašč prizanašal! Že zavolj tega bi bil rečeni list spet konfiskacijo zaslužil! Nam bi ne prišlo na um, pisati tako predrzno. Sicer pa je dosti grdo, da nam ta list tako slabo želi; mi nasprotno nemamo nobenega dobička, če so „Fr. Stimmen“ konfiskovane, toraj jim tega tudi ne želimo. Sramotno je pa za „liberalen“ list (kdo se ne smeji?), ako kliče po ostrejših tiskovnih naredbah! Tak list bi v resnici zaslužil, da ga za vselej konfiscirajo. Avstrijskemu časnikarstvu je tak list v sramoto, ki kliče po policiji zoper svoje tovariše! — Umril je gosp. Metnitz, nekdanj posestnik „Krištofovega dvora“, steber „Bauernbunda“ in vsikdar hud nasprotnik Slovencev. Bog mu bodi milostljiv!

Na Kranjskem. V Leykamovi tovarni v Udmatu pri Ljubljani je delavec Zupančič v krop padel in se do smrti opekel. — Na Dolenjskem pridno podpisujejo delnice za dolenjsko železnico. Tudi kranjska hranilnica bo vzela za 200.000 gld. delnic. Tako je vendar upanje, da dobijo Dolenjci potrebno železnico. — Pomanjkanje na Notranjskem in Dolenjskem je vedno huje, ker so lani premalo pridelali. Upati je, da bo država pomagala. — V Logatcu šolska delavnica dobro napreduje. Čast za to gre g. učitelju Ribnikarju, ki

ima tudi svoj šolski vrt v lepem stanu. V moralnem in gospodarskem oziru je res imenitna stvar, da se mladina delati navadi. — Pogorelcem v Logu so svitli cesar podarili 500 gld. — Jurčičevih zbranih spisov je izišel 9. zvezek v lepi opravi. Prijateljem lepoznanstva te spise toplo priporočamo. — Na Račici pri Štangi je umrl neki mož 6 dni po poroki. — Železnica v Kamnik bo še letos dozidana. — V Vojskem so dobili poštno zvezo z Idrijo, trikrat na teden. Oskrboval bo pošto g. trgovec Andrej Čar. — Na Križni gori pri Colu so našli kmečkega fanta mrtvega. Ne ve se, je li bil ubit, ali se je ponesrečil. — Ogljeni plin je zadušil nekega delavca na Jesenicah. — Slavni ruski pevec Slavjanski in njegovi tovariši so peli 6. in 7. marca v Ljubljani.

Na Štajerskem. V Poličanah so umrli župnik Jurij Benedikt. — Trije otroci so se zadušili pri Pušniku na Paki pri Velenju. — V Veliki Nedelji je umrlo v enem tednu 12 ljudi. Zdravnika pa ni tam, ne v Ormožu. — Mariborska posojilnica ima pri 1482 strankah izposojenih 443.000 gld., pri raznih zavodih blizo sto tisoč, v blagajnici deset tisoč. Čistega dobička je imela 8731 gld. To je menda najmočnejša slovenska posojilnica. — Mrtvoud je zadel prof. Žolgarja v Celju. Bil je vsigdar zvest Slovenec. — V Radni pri Celju je krojač Stezl ustrelil kmečkega sina Zemljiča iz ljubosumnosti. — Dne 1. marca umrl je v Slov. Bistrici vis. čast. g. Franc Družkovič, umirovljen mestni župnik, doslužen dekan, zlatomešnik, duh. svetovalec. Rojen dne 1. oktobra 1806. v Podčetrtku, bil je 7. avgusta 1831 v mešnika posvečen. Poprej župnik v Mozirju, zamenjal je to faro s tadanjim Bistriškim dekanom, pokojnim g. Jurijem Stepišnikom v jeseni l. 1848. Ko je zgubil luč oči, stopil je l. 1882. v stalni pokoj. Pogreb vršil se je dne 3. t. m. prav slovesno. N. v m. p.!

Na Primorskem. Vojno ministerstvo misli bojda na železnico iz Gorice čez Vipavo v Logatec. Vlada pa se brani, ker bi stala 20 milijonov (?). Če so stroški za dolenjsko železnico preračunjeni na 9 milijonov, potem ne razumemo, od kod bi črta Gorica-Logatec stala ogromno svoto 20 milijonov? — Za ustanovo slovenskih latinskih šol v Gorici odposlala se je na Dunaj ogromna prošnja treh političnih društev, 60 županstev in 90 samostojnih duhovnikov. — V Trstu so obsodili tiste predrzne mladeniče, ki so petarde metali: Defranceschi je dobil 2 leti; Sacco, Raskovič in Klementini vsak poldrugo leto ječe. — Dva vlaka sta trčila v Ležečah, 14 vagonov je razbitih; ljudi pa k sreči nobeden ranjen.

Po drugih deželah. Svitli naš cesar so milostili 108 jetnikov, 98 jetnikom pa kazen olajšali. — Pravosodni minister je omejil izdelovanje tkanega blaga po kaznilnicah. To je dobro za tovarnarje in tkalce. — V Napolji se je podrla nova hiša, ki so jo še zidali, in zasula 30 delavcev. — V Wengu na nemškem Štajerskem je hotel 7leten otrok z žveplenkami zastrupiti svojo lastno mater. Mati bolna leži, sina in očeta so pa zaprli, ker je bojda tudi oče za to vedel. Čudno je najbolj, da se otrok nič ne kesá. — Na Laškem je nastopila nova bolezen. Človek zaspi in spi več dni, slednjič pa umrje.

Naznanilo in vabilo.

Hranilnica in posojilnica v Spodnjem Dravogradu bode imela v pondeljek dné 17. marca ob 2. uri popoldne v gostilni g. Rabiča v Spodnjem Dravogradu svoj **letni zbor** z naslednjim dnevnim redom: 1. Pregled računa za leto 1889. 2. Volitev novega odbora. 3. Razni predlogi. — K zborovanju so uljudno vabljeni vsi zadrúžniki.

Načelnístvo.

Tržno poročilo.

V Celovcu je biren:		Sladko seno	2 gld. 80 kr.
pšenica po	5 gld. 75 kr.	kislo	2 " 10 "
rž	5 " 10 "	slama	1 " 90 "
ječmen	4 " 70 "	meterski cent (100 kil).	
oves	2 " 60 "	Frišen špeh kl. — gld. 66 kr.	
hejda	4 " 40 "	maslo	1 " — "
turšica	4 " 10 "	mast	— " 75 "
pšeno	6 " 70 "	Navadni voli 110—140 gld.	
proso	— " — "	pitani voli	120—190 "
grah	— " — "	junci	70—90 "
repica	1 " 10 "	krave	60—120 "
fižol, rudeči	5 " 60 "	junice	50—70 "
		prešički	5—15 "

➔ Današnja številka obsega deset strani.

Loterijske srečke od 1. marca.

Gradec	58	74	27	46	11
Dunaj	90	85	54	35	12

Oglasila.

Javna zahvala.

Podpisana izrekata s tem javno zahvalo gosp. dr. Messnerju, odvetniku v Velikovcu, za njegov trud in brezplačno oskrbljevanje pisarij pri zamjenjavi nekega zemljišča.

V Šmarjeti pri Velikovcu, dné 4. sušca 1890.

Fr. Muhl,
farni oskrbnik.

L. Sporn,
načelnik kraj. šol. sveta.

Priporočilo.

Janez Pogačnik, mojster za cerkvene ure v Podnartu na Kranjskem, je podpisanemu že na treh krajih: v Medgorjah, v Rabljnu in Kamenu nove cerkvene ure postavil, ktere vse prav dobro grejo. Zato se sme ta mojster z dobro vestjo tudi drugim priporočiti.

V Kamenu, dné 1. marca 1890.

Janez Boštjančič, župnik.

Oznaniilo.

Od znane družbe Lipske se bo igralo

Kristusovo trpljenje

Podturjem v Zilski dolini IV. postno nedeljo 16. marca, in na god sv. Jožefa ali 19. marca. V Čačah na tiho ali V. postno nedeljo 23. marca. Povsod in na god Marijinega oznanjenja 25. marca. Povsod se zečne igra o 2. uri popoldne. Odraščeni plačajo vsak po 20 kr., otroci 10 kr.

Kmetija na prodaj.

Hanžejeva kmetija v Št. Lovrencu, brez pohištva (ki je pogorelo), je na prodaj za takega, ki ima veselje zidati po svojem okusu. In sicer obsega 9 oralov setve, 2 orala pašnika, 4 orale travnika, s sadnim drevjem, vse skupaj ležeče na ravnem polju, potem 8 oralov gozda komaj 1/4 ure proč, kjer je dosti stavbenega lesa za zidanje. 1000 gld. se lahko pusti na hišo vknjiženih. Sicer pa se tirja za vsako oralo po 78 gld. Več pové lastnik Jakob Lipič p. d. Seršenec v Št. Lovrencu pri Št. Petru, pošta Ruda (Ruden).

Lepa kmetija, eno uro od Vrbskega je v dobrem stanu, skedenj nov, 30 birnov posetve, s pašniki, travniki in gozdom je na prodaj. Lesa in stelje dovolj. Kupec potrebuje le 1400 gld., drugo se lahko na hišo vknjiži. Več pové Jože Ropač p. d. Daniel v Ločah, pošta Vrba (Velden).

Mlin in kovačnica. Prodá se ali v našem prepusti hiša, mlin in kovačnica s kladvom (Hammer); mlin na dva para kamnov, pri stanovitni vodi. Pri hiši je 7 oralov zemlje. Več pové posestnik: Tomaž Smole, kovač v Grabnu, zgornje Krčanje št. 92, pošta Grebinj (Griffen, Kärnten).

Prebivalcem Šmihela

pri Pliberci in njegove okolice.

Uljudno naznanjam, da se v moji prodajalnici nahaja velika zaloga vsakovrstnega blaga pri nizkih cenah in pravični meri in vagi: **Kofé, cukar, Frankova cikorija, žajta štiri vrst, soda, šterka, olje za jed, olje za luč, sol v štokih in žakljih, suhe črešplje kila za 16 kr., najboljša maža za obutev, francosko žganje proti trganju po udih in proti revmatičnemu zobobolu, še več drugih zdravil za ljudi in živino, tkalno oblačilno blago kakor prt (platno), parhat, kotenina, žamet, tibet, svila (žida), sukanec (evirn), knofi, kakor sploh vsa priprava za krojače in šivilje. Slednjicé železno orodje: žage, sekire, kose, srpe, vile, motike. Konečno prava štajerska in ogerska vina po nizki ceni. Kupujem tudi poljske pridelke, kakor leča, oves, maslo, jajea itd. S spoštovanjem**

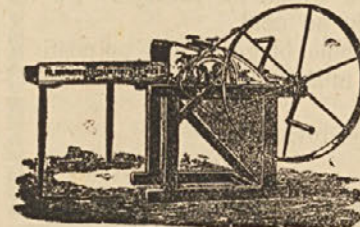
J. Termoth,

trgovec in poštar v Šmihelu pri Pliberku.

!!!NOVO! NOVO! NOVO!!!

Najnovejša ročna mlatilnica na jermene brez zobčastih koles.

Mlatilnice, izvrstno postavljene, ročno, vitalno, vodno in parno delovanje.

Vitala, ležeča ali stojéča, stalna ali prevažalna na 1—6 živinčet. Škoporeznice najnovejše in najizvrstnejše, 30 raznih vrst.

Stroji za ropkanje turšice, mlini za trgano moko, reporeznice.

Stiskalnice za seno, najnovejše in izborne sestave.

Vinske stiskalnice, sadne stiskalnice, mlini za sadje na državni razstavi dunajski oktobra 1888 odlikovane s 5 najvišjimi odlikami.

Dr. Ryderjeve sušilne priprave za sadje, Bluntove patentne stiskalnice za zeleno pičo

se po najnižjih cenah vedno dobivajo pri

➔ **PH. MAYFARTH-u & Comp.,** ➔

tovarne gospodarskih in vinarskih strojev, livarna in fužina na par,

Dunaj II. Frankobrod o/M. in Berolin.

Obširni katalogi na željo gratis in franko.

Razprodajalci se vsprejmo. — Iščejo se sposobni zastopniki proti primerni proviziji.

HENRIK ZADNIKAR,

pasar in srebrar

v LJUBLJANI, sv. Petra cesta 17,
se priporoča prečastiti duhovščini in cerkvenim
predstojništvom za izdelovanje vsakovrstne

cerkvene posode

kot monštranc, ciborijev, lepo cizeliranih kelihov,
dalje svečnikov, svetilnic, kadilnic, krasnih lesten-
cev (lustrov) izvršenih po najnovejših oblikah in
v vseh slogih, posrebrnih in pozlačenih.

Za točno, krasno in pošteno izvršenje naročil
jamči ter zagotavlja p. n. naročnike **najcenejše**
postrežbe.

Popravila sprejema in točno izvršuje.

Prečastiti duhovščini

in vsim cerkvenim predstojnikom priporočam podpisana svojo
bogato zalogo mnogovrstnega blaga, vsakršno cerkveno
obleko, ter tudi izdelane mašne plajšče, pluviale in
dalmatike; bandera, baldahine in banderčeka pred
sv. Rešnjim Telesom. — Dalje imam v zalogi blago in
izdelano cerkveno perilo, kakor albe, koretlje, korpo-
rale in raznovrstne rutice. Staro cerkveno robo jemljem
tudi v zameno ali v popravilo in predelovanje, kakor kdo
želi; sprejemljem ravno tako vsa dotična vezenja. Imam
tudi v zalogi svetilnice, križe, svečnike, monštrance itd.
Z častno besedo: sprejemljem ter vestno izvršujem vsako
dotično naročilo, in sicer ročno in pošteno, kolikor mogoče
po najnižji ceni.

Ana Hofbauer.

V Ljubljani, Gledališke ulice števil. 4.

KUPČIJSKO NAZNANILO.

Usojam si naznaniti p. n. občinstvu, da sem
kupil trgovino **g. K. Ritter-ja** v Dunajskih
ulicah v Celovcu, in priporočam svojo

bogato zalogo

tkanega in sploh oblačilnega blaga, kakor
sukna, kotenine in razne oblačilne pri-
prave; visokočastito **duhovščino** opozo-
rujem na svojo bogato zalogo črnega to-
skina, penčina in blaga za talarje. **Pos-
trežem pošteno in po ceni.**

Z dežele naročeno blago se brž po pošti
odpošlje. Izgledki (muštri) se pošiljajo zastonj
in franko.

Z odličnim spoštovanjem

J. Tschernitz.

Kupil bi rad **majhno posestvo.** Kdor je prodá,
naj mi natanjko naznani. Naslov je: Valentin
Wald, poste restante Mallestig.

Občinski tajnik kmetskega stanu, ki je
slovenskega in nemškega
jezika popolnoma zmožen, išče službo. Prevezel bi
jo tudi pri majhni županiji. Tudi za občinskega ob-
hodnika bi pri kaki veliki županiji v službo stopil.
Ime pove uredništvo „Mira“.

Za Velikonoč!

Podpisani uljudno priporoča v nakupovanje **naj-
lepšo moko št. 0** v vrečah po 25 kil, **kilo**
po 17 kr.

Tudi se kupuje v njegovi prodajalnici prav iz-
vrsten **rženi špirit** in **žganje**; dalje **cuker**,
kava in vsedruge tržaško blago po naj-
nižjih cenah.

Zagotavlja najvestnejšo in dobro postrežbo, pri-
poroča se s spoštovanjem udani

Ferd. Mussi,

trgovec s tržaškim blagom v Celovcu,

Burggasse št. 12

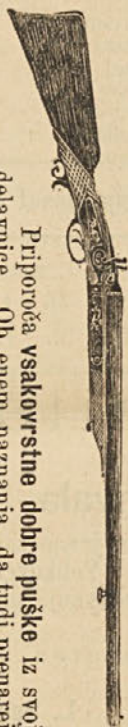
(pri „plehastem sladkornem klobuku“).

Ure za zvonik

izvršujem podpisani najbolje in po ceni. Take ure napravljam
že mnoga leta cerkvan na Kranjskem, Koroškem, Štajerskem,
Goriškem in celo na Hrvaškem in Ogerskem z najboljšim uspe-
hom. Cenik dobi se pri meni brezplačno. Pošta Podnart na
Gorenjskem.
Ivan Pogacnik, urar.

Anton Sodja

Puškár v Borovljah na Koroškem (Ferlach in Kärnten).

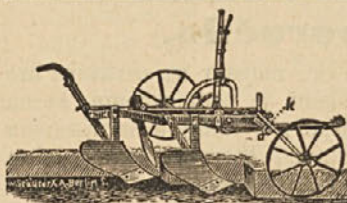
Priporoča vsakovrstne dobre puške iz svoje
delavnice. Ob enem naznanja, da tudi prenaraja
kresne puške na puške zadovke (Hinterlader) in prevzame druga
popravila po najnižjih cenah.

Cenike s podobami dopošilja brezplačno in
franko.

Najnovejša iznajdba!

Normalni plug,

pri katerem se morejo ko-
lesa primekniti ali od-
mekniti. Imá **dvojno**
oralo, pa tako, da se
lahko rabi le **eno** oralo
za **globoko** oranje, kakor
tudi za navadno oranje in obdelovanje zemlje. Nobeno kolo
ne gre čez izorano zemljo. Priprava zelo lahka. — Oranje
izvrstno. — Vsak naj prebere natančen popis in naj poskusi
ta plug. Patentiran v vseh naprednih državah. **Za**
dobroto blaga se daje poročstvo in plugi se
dajo nekaj časa na poskušnjo.

PH. MAYFARTH & Co., Wien II. Taborstrasse 76.
Frankobrod na Meni. — Berlin.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se uljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pis-
menih zavitkov itd. po najnižjih cenah.